یادداشت

قفقنوس بر فراز آتش

ادامه از صفحه اول

سلاح هسته‌ای به دلیل ماهیت «تابو» و هزینه‌های سیاسی گزاف، سلاحی «ایستا» و عملا بلااستفاده است که تنها ثمره‌اش امنیتی‌سازی فضای کشور و بستن مسیرهای تنفس اقتصادی مشابه آنچه در کره شمالی می‌گذرد، است. در مقابل، ایران با تمرکز بر تسلیحات متعارف دقیق، ازجمله موشک‌ها و پهپادهای نقطه‌زن، نشان داد بازدارندگی پویا می‌تواند در قالب «تحمیل هزینه‌های جراحی‌گونه و مؤثر» محقق شود. این همان نقطه‌ای است که در آن، عقلانیت بر هیجان پیروز شد؛ چراکه ثابت شد قدرت واقعی نه در تهدید به «نابودی متقابل»، بلکه در «دانش کنترل، هدایت و هدف‌گیری» نهفته است. این دانش، اگر در حصار نظامی باقی بماند، صرفا یک دارایی دفاعی است؛ اما اگر به حوزه غیرنظامی منتقل شود، می‌تواند به موتور محرکه توسعه بدل شود. تجربه آژانس پروژه‌های پژوهشی پیشرفته دفاعی آمریکا (DARPA) که تکنولوژی‌هایی نظیر GPS و اینترنت را به بطن زندگی بشر فرستاد، امروز باید سرمشق ما باشد. سرریز دانش هدایت و هوش مصنوعی به‌کاررفته در صنایع دفاعی ایران باید بلافاصله به حوزه‌هایی همچون لجستیک هوشمند، محصولات پیشرفته صادراتی، کشاورزی دقیق برای مقابله با خشک‌سالی و مدیریت بحران‌های شهری منتقل شود تا هزینه نظامی به «سرمایه‌گذاری روی لبه تکنولوژی ملی» تغییر ماهیت دهد. در لایه دوم، باید به پیوند ناگسستنی امنیت و اقتصاد نگریست. در جهان معاصر، امنیت دیگر محصول صرف زرادخانه‌ها نیست، بلکه به جایگاه کشور در شبکه اقتصاد جهانی وابسته است. نظریه «وابستگی متقابل پیچیده» که توسط رابرت کوهین مطرح شد، تأکید دارد افزایش پیوندهای اقتصادی، هزینه تعارض را به قدری بالا می‌برد که جنگ عملا به یک «خودزنی اقتصادی» بدل می‌شود. واقعیت تلخ دهه‌های اخیر این است که حذف تدریجی ایران از زنجیره ارزش جهانی و بازار انرژی، به‌طور ناخواسته هزینه فشار و تهدید نظامی علیه ما را برای بازیگران فرامنطقه‌ای کاهش داد. حذف از اقتصاد جهانی، نوعی «خلع سلاح نرم» است. ثبات نسبی قیمت نفت در جنگ ۱۲روزه به متجاوزان جرئت تکرار حمله داد و در مقابل، شوک‌های شدید قیمتی ناشی از نقش‌آفرینی ایران در مدیریت تنگه هرمز در جنگ اخیر، نشان داد تأثیر بر اقتصاد جهانی در دنیای امروز می‌تواند از هر شمشیری برنده‌تر باشد. ایران باید از این اهرم برای بازگشت مقتدرانه به بازار انرژی استفاده کند. طبق ایده «دولت تجار» در آثار ریچارد رُزکرانس، امنیت پایدار متعلق به کشورهایی است که منافع سایر بازیگران بزرگ را به ثبات خود گره زده‌اند. تبدیل ایران به یک «هاب منطقه‌ای سوآپ انرژی»، فعال‌سازی کریدورهای ترانزیتی همچون شمال-جنوب و جذب سرمایه‌گذاری از اقتصادهای نوظهور مانند هند و چین، فقط اهداف اقتصادی نیستند؛ اینها لایه‌های دفاعی جدید ما هستند. وقتی چرخ‌های صنعت یک قدرت جهانی با انرژی عبوری از ایران می‌چرخد، آن قدرت به‌طور خودکار به مدافع تمامیت ارضی ایران تبدیل می‌شود. صلح پایدار کانت فقط زمانی محقق می‌شود که تجارت به ضامن بقا بدل شود. در لایه سوم ما با ضرورت شکل‌گیری یک «نظم درون‌زا» مواجه هستیم. تحولات اخیر در منطقه خاورمیانه، سرابی به نام «امنیت خریداری‌شده» را برای همیشه باطل کرد. کشورهایی که تصور می‌کردند با قراردادهای تسلیحاتی نجومی و پناه‌گرفتن زیر چتر قدرت‌های غربی مصون خواهند ماند، در ساعت صفر نبرد دریافتند این تضمین‌ها در برابر واقعیات میدان چقدر لرزان است. این وضعیت، شباهتی شگرف به اروپای پس از ۱۹۴۵ دارد؛ جایی که نخبگان سیاسی دریافتند صلح فقط از مسیر «هم‌پیوندی ساختاری منافع» ممکن است. ژان مونه، معمار اتحادیه اروپا، معتقد بود برای پایان‌دادن به قرن‌ها جنگ میان آلمان و فرانسه، نباید از دوستی حرف زد، بلکه باید «شاهرگ‌های حیاتی» اقتصاد آنها (فولاد و زغال‌سنگ) را چنان به هم گره زد که جنگ از نظر فنی و اقتصادی «غیرممکن» شود. خاورمیانه امروز در آستانه چنین «لحظه اروپایی» قرار دارد. طرح‌های بلندپروازانه توسعه در عربستان و امارات، بدون امنیت ایران، چیزی جز ماکت‌های کاغذی نخواهند بود. کماینکه در تنش اخیر دیدیم چگونه زیرساخت‌های تجاری منطقه با کوچک‌ترین جرقه‌ای به تعطیلی کشانده شد. ایران می‌تواند با پیشنهاد مدل بومی «اتحادیه زغال‌سنگ و فولاد» در حوزه گاز و برق، گام اول را بردارد. گره‌زدن شبکه برق و گاز ایران به همسایگان، صلح را از یک انتخاب سیاسی به یک «اجبار اقتصادی» تبدیل می‌کند. در این نظم جدید، امنیت ریاض، دوحه و ابوظبی با امنیت تهران یکی می‌شود و این تنها راه خروج از بن‌بست رقابت‌های تسلیحاتی بی‌پایان است. در نهایت، هیچ‌یک از این دکترین‌های خارجی و داخلی بدون اتکا به «سرمایه اجتماعی» پایداری نخواهد داشت. مفهوم قدرت نرم، بر این نکته تأکید دارد که مشروعیت و انسجام داخلی، زیربنای هرگونه نفوذ خارجی است. ایران ۱۴۰۵ بیش از هر زمان دیگری به یک «قرارداد اجتماعی جدید» و آشتی ملی نیاز دارد. تجربه کشورهایی که پس از ویرانی‌های بزرگ به‌سرعت بازسازی شدند، نشان می‌دهد موفقیت اقتصادی بدون «اجماع ملی» ناممکن است. پیروز واقعی، ملتی نیست که صرفا در میدان نظامی موفق باشد، بلکه ملتی است که بتواند سریع‌تر از دیگران امید اجتماعی را احیا کرده و نخبگان خود را برای سازندگی بسیج کند. فرسایش سرمایه اجتماعی می‌تواند حتی قوی‌ترین ظرفیت‌های سخت را بی‌اثر کند؛ بنابراین وفاق داخلی نه یک انتخاب سیاسی، بلکه یک «الزام امنیتی» برای بقای ایران است. در قرن بیست‌ویکم، کشورها نه با آنچه ویران می‌کنند، بلکه با آنچه می‌سازند سنجیده می‌شوند. اقتدار نظامی ایران فضا را برای دیپلماسی و اقتصاد باز کرده است؛ اما این پنجره تا ابد باز نخواهد ماند. قفقنوس ایران می‌تواند بار دیگر اوج بگیرد، به شرط آنکه بدانیم آتش جنگ را نباید صرفا پشت سر گذاشت، بلکه باید آن را به انرژی بازسازی و نوسازی تبدیل کرد. آینده متعلق به ایرانی است که در آن موشک‌ها سایه‌بانی برای کارخانه‌ها و اقتدار نظامی تضمینی برای پیوندهای اقتصادی با جهان باشد. این است معنای حقیقی بازرایی در عصر جدید.

قطع اینترنت چگونه افراد دارای معلولیت را منزوی‌تر کرده است

توقف زندگی

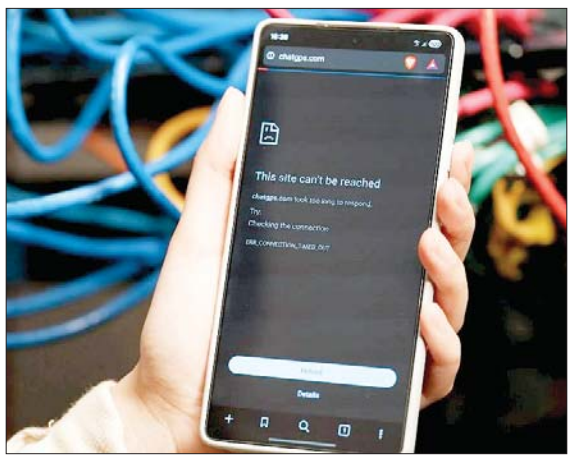

سونیتا سراب‌پور: برای خیلی‌ها در این ۵۳ روز گذشته، قطع اینترنت یعنی کندشدن کارها، از دست دادن دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، قطع ارتباط با عزیزان، کلافگی و حتی بیکارشدن. اما برای برخی دیگر، این قطعی به معنی زمین‌خوردن چندباره است، دقیقا جایی که اینترنت باعث شده بود زندگی‌شان به‌سختی روی پا بایستد. یکی از آنها مردی است با ضایعه نخاعی گردنی؛ از شدیدترین انواع معلولیت حرکتی. با وجود تمام محدودیت‌های فیزیکی که داشته، توانسته یک طراح سایت حرفه‌ای شود. در چند سال گذشته از طریق دورکاری و البته به کمک اینترنت پروژه می‌گرفت و حتی با کارفرمایانی خارج از کشور همکاری داشت. اینترنت برای او و صدها نفر دیگر دارای معلولیت فقط یک ابزار نیست؛ تنها امکان برای زندگی و بازپس‌گیری اعتمادبه‌نفس و برگشت به جامعه‌ای است که پیوسته او را از خود رانده است. با قطع و اختلال اینترنت در سال ۱۴۰۴ که سه بار تکرار شد، همه چیز برای او و افرادی مانند او دوباره به تاریکی مطلق فرو رفته است. حالا نه‌تنها کارش را از دست داده، بلکه حتی توان پرداخت هزینه پرستاری را هم که برای انجام کارهای روزمره به او وابسته است ندارد. قطع اینترنت برای او فقط به معنای بیکاری نیست، بلکه به معنای از دست دادن بخشی از امکان زندگی مستقل است.

از اختلال در خدمات تا فروپاشی استقلال

تأثیر قطعی اینترنت روی افراد دارای معلولیت بسیاری پیچیده‌تر از افراد دیگر رقم می‌خورد. قطع و اختلال در دسترسی به اینترنت برای این افراد به معنی قطع دسترسی به خدمات حیاتی، از بین رفتن استقلال فردی و تشدید بحران‌های روانی و اقتصادی است. گزارش‌های بین‌المللی، ازجمله تحلیل‌های Access Now و Internet Society نشان می‌دهد در زمان قطع اینترنت، گروه‌های آسیب‌پذیر، به‌ویژه افراد دارای معلولیت، بیشترین آسیب را تجربه می‌کنند؛ زیرا بخش درخورتوجهی از زندگی روزمره آنها به زیرساخت‌های دیجیتال وابسته است و درواقع اینترنت برای آنها «زیرساخت حیاتی» است. مطالعات حوزه دسترسی دیجیتال نشان می‌دهند اینترنت فقط یک ابزار ارتباطی نیست، بلکه برای بسیاری از افراد دارای معلولیت نقش جایگزین خدمات حضوری را دارد:

- دسترسی به خدمات درمانی آنلاین، آموزش، کار از راه دور و خدمات دولتی
- ارتباط اجتماعی و کاهش انزوا
- امکان «بیان خود» و فعالیت اجتماعی/مدنی

در نتیجه وقتی اینترنت قطع می‌شود، این افراد نه‌تنها یک ابزار، بلکه بخش بزرگی از زندگی مستقل خود را از دست می‌دهند.

سهیل معینی، مدیرعامل شبکه تشکل‌های نابینایان کشور «چاوش» و مدیر انجمن باور، در گفت‌وگو با «شرق» اعلام می‌کند قطع اینترنت پیامدهای مستقیمی روی زندگی روزمره افراد دارای معلولیت دارد: «بسیاری از افراد دارای معلولیت به تله‌مدیسین، اپ‌های درمانی و مشاوره آنلاین وابسته‌اند. قطع اینترنت به معنی قطع دسترسی به پزشک، نسخه، پیگیری درمان و... است».

به‌جز همه این موارد، اینترنت شرایط نسبتا برابری در زمینه شغلی برای افراد دارای معلولیت فراهم می‌کند. کار از راه دور یکی از مهم‌ترین فرصت‌های شغلی برای این گروه است. وقتی اینترنت قطع شود، آنها امکان برقراری رابطه با کارفرما و مشتری را از دست می‌دهند و نتیجه آن هم از بین رفتن درآمد آنهاست.

در نهایت افراد دارای معلولیت در ایران در شرایط نابرابری در زمینه دریافت خدمات و به دست آوردن شغل قرار دارند و قطع اینترنت این نابرابری را چند برابر و آنها را سریع‌تر از دیگران از چرخه اجتماعی و اقتصادی حذف می‌کند.

یکی دیگر از آثار قطعی اینترنت، منزوی‌شدن بیشتر افراد دارای معلولیت است. به گفته مهتاب حیدری، روان‌شناس به «شرق»، افراد دارای معلولیت بیشتر از دیگران به ارتباط آنلاین وابسته‌اند، چراکه اینترنت امکان دوستی، مشارکت اجتماعی، فعالیت اجتماعی و... را برای آنها راحت‌تر می‌کند. حیدری تأکید می‌کند قطع اینترنت می‌تواند باعث افزایش انزوا، تشدید افسردگی و قطع شبکه‌های حمایتی از این افراد شود.

اینترنتی که ابزار نیست، عضوی از بدن است

مجتمع آموزشی و نیکوکاری رعد، سال‌هاست تلاش کرده با کمک تکنولوژی، فاصله میان افراد دارای معلولیت و جامعه را کم کند. آموزش، مشاوره، توان‌بخشی و حتی اشتغال، همه و همه به بستر اینترنت منتقل شده، نه از سر انتخاب، بلکه از سر ضرورت. آنت میناسیان، مدیرعامل مجتمع آموزشی و نیکوکاری رعد در گفت‌وگو با «شرق»، از لایه‌های پنهان این بحران می‌گوید؛ از آموزش و درمان تا اشتغال و حتی سلامت روان. به گفته او، اینترنت برای افراد دارای معلولیت یک ابزاری نیست، بلکه مانند عضوی از بدن آنهاست.

او توضیح می‌دهد بخش مهمی از خدمات این مجموعه بر بستر اینترنت شکل گرفته است: «یکی از مهم‌ترین کارهای ما آموزش از راه دور از طریق LMS است؛ برای افرادی که توان فیزیکی حضور در کلاس‌های حضوری را ندارند یا در تهران نیستند، این سیستم حیاتی است». به گفته او، این تنها بخش ماجرا نیست. بخشی از خدمات مشاوره و تراپی نیز به صورت آنلاین ارائه می‌شود؛ خدماتی که دقیقا برای افرادی حیاتی است که بیش از دیگران به آن نیاز دارند: «در نبود اینترنت، این افراد آسیب جدی می‌بینند. به‌ویژه در شرایط بحران، هر نوع بحرانی، نیاز به این خدمات چندین برابر می‌شود، اما نبود دسترسی به آن، اضطراب و آشفتگی زیادی برای مددجویان ایجاد می‌کند».

میناسیان از نقش این مرکز در زندگی مددجویان به عنوان «یک نقطه اتکا» یاد می‌کند: «مؤسسه رعد برای بسیاری از افراد دارای معلولیت جایی است که همیشه می‌توانند روی آن حساب کنند. یک حس امنیت دارد؛ اینکه جایی هست که من را می‌شناسند، می‌پذیرند و لازم نیست خودم را توضیح بدهم. حالا وقتی این ارتباط قطع می‌شود، آن احساس ناامنی چندین برابر می‌شود». او تأکید می‌کند این وابستگی، محصول سال‌ها تلاش برای بهبود کیفیت زندگی از طریق فناوری است: «سال‌ها تلاش و هزینه شده تا از تکنولوژی، به‌ویژه فناوری دیجیتال، برای بهبود کیفیت زندگی این افراد استفاده شود. اما واقعیت این است که همان‌قدر که این ابزارها تأثیرگذار بوده‌اند، افراد را به آنها وابسته هم کرده‌اند. وقتی ناگهان این امکان قطع می‌شود، مثل این است که یک عضو از بدن از کار افتاده، حتی شاید بیش از یک عضو».

به گفته مدیرعامل مجتمع آموزشی و نیکوکاری رعد، اینترنت برای افراد دارای معلولیت صرفا ابزار سرگرمی یا حتی اشتغال نیست: «برای این افراد، اینترنت یک نیاز حیاتی و ضروری برای زندگی روزمره است. در کنار آن، تأثیر بُعد روانی قطعی اینترنت هم چندین برابر یک فرد بدون محدودیت فیزیکی است».

او به پیامدهای این وضعیت در سطح خانواده‌ها نیز اشاره می‌کند: «خانواده‌ها در دو بعد دچار مشکل می‌شوند. از یک طرف، قطع خدمات مشاوره، پزشکی و آموزش آنلاین، استرس مضاعف ایجاد می‌کند و خانواده تلاش می‌کند این فشار را هم برای خود و هم برای فرد تحمل کند، درحالی‌که عملا کاری از دستش برنمی‌آید. از طرف دیگر، خود فرد عملا امکان انجام هیچ فعالیتی ندارد؛ سرگرمی ندارد، روی ویلچر یا تخت نشسته و این شرایط به چالش‌های خانوادگی منجر می‌شود». میناسیان همچنین به اختلال در خدمات حمل‌ونقل اشاره می‌کند: «سامانه‌های حمل‌ونقل دچار مشکل در ثبت، نوبت‌دهی و برنامه‌ریزی می‌شوند و عملا وابسته به اینترنت هستند. در شرایط بحران، اگر هم فعال باشند، فقط برای موارد کاملا ضروری مثل مراجعه به بیمارستان شاید بتوان از آنها استفاده کرد». میناسیان مهم‌ترین نیاز این افراد در چنین شرایطی را خدمات روان‌شناسی می‌داند: «در درجه اول، نیاز به مشاوره‌های روان‌شناسی است و در درجه دوم، امکان توان‌بخشی آنلاین در منزل».

به گفته او، برنامه‌هایی برای توسعه این خدمات وجود داشته است: «ما برای توان‌بخشی، طراحی یک اپلیکیشن را در نظر داشتیم که امکان فیدبک و فالوآپ داشته باشد و عملکردی مشابه توان‌بخشی حضوری ارائه دهد. این کار دو دلیل دارد؛ اول برای افرادی که اساسا امکان مراجعه حضوری ندارند، چون این خدمات بسیار گران و مادام‌العمر است و همیشه در دسترس نیست. دوم برای زمانی که وقفه‌ای در توان‌بخشی حضوری ایجاد می‌شود، چون این وقفه‌ها روند درمان را به‌شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد». او درعین‌حال با طرح یک پرسش، تردید جدی درباره ادامه این مسیر مطرح می‌کند: «با این شرایط اینترنت، آیا اصلا می‌شود این مسیر را ادامه داد؟».

اشتغال؛ «این هم برای من نشد»

یکی دیگر از محورهای اصلی آسیب در قطع اینترنت برای افراد دارای معلولیت، اشتغال است. این افراد در جامعه ایران به شکل برابر شانس به دست آوردن شغل‌های مختلف را مانند دیگر افراد ندارند و همیشه معلولیت آنها قضاوت می‌شود. سهیل معینی، مدیرعامل انجمن باور، در گفت‌وگو با «شرق» اعلام می‌کند اینترنت به افراد دارای معلولیت کمک کرده تا به شکل دورکاری شغل‌هایی داشته باشند و بتوانند زندگی مستقلی تشکیل دهند. آن‌طور که او می‌گوید، بخش بزرگی از افراد دارای معلولیت در بخش پشتیبانی آنلاین، بازاریابی دیجیتال، طراحی گرافیک یا مدیریت وب‌سایت‌ها مشغول به کار شده‌اند که با قطع اینترنت آنها امکان ارتباط با کارفرما و مشتری را از دست داده که نتیجه این اتفاق هم بیکارشدن آنها در این شرایط اقتصادی است.

معینی با تأکید اینکه با قطع اینترنت، این مشاغل برای این گروه عملا از بین رفته‌اند، می‌گوید: «افرادی که محدودیت جسمی ندارند، در صورت از دست دادن شغل می‌توانند به کارهای دیگر حتی ساده‌ترین آنها روی بیاورند. اما برای بسیاری از افراد دارای معلولیت، همین مسیر محدود هم تنها گزینه بوده است. نتیجه، حذف ناگهانی آنها از بازار کار است». در همین زمینه میناسیان می‌گوید قطع اینترنت نابرابری در اشتغال را برای افراد دارای معلولیت بیشتر کرده است: سال‌ها تلاش کردیم کار آنلاین را برای افراد دارای معلولیت ترویج کنیم و آموزش بدهیم. حدود سه سال طول کشید تا این موضوع جا بیفتد. حالا اینترنت قطع می‌شود و فرد احساس می‌کند «این هم برای من نشد».

او تفاوت این وضعیت با افراد بدون معلولیت را چنین توضیح می‌دهد: «یک فرد بدون معلولیت اگر شغلش را از دست بدهد، می‌تواند سراغ گزینه‌های دیگر برود؛ اما برای این افراد، این مسیرها محدود است، بنابراین مسئله فقط از دست دادن درآمد نیست، بلکه از دست دادن حس استقلال و این تصور است که به دلیل شرایط‌شان نمی‌توانند کار کنند». میناسیان در پاسخ به این سؤال که آیا تاکنون ارزیابی از تأثیر قطع اینترنت بر زندگی شخصی و کاری افراد دارای معلولیت انجام شده، می‌گوید: «تا جایی که من می‌دانم، چنین بررسی‌هایی هیچ‌وقت انجام نشده است». او به تجربه دوران کرونا اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: «در زمان راه‌اندازی برنامه شاد، این پلتفرم برای دانش‌آموزان نابینا دسترس‌پذیر نبود. درحالی‌که آن زمان حدود ۱۵۰ هزار دانش‌آموز نابینا داشتیم».

میناسیان شدیدترین وضعیت را مربوط به زمانی می‌داند که هم اینترنت و هم پیامک قطع می‌شود: «این برای افراد ناشنوا یک فاجعه واقعی است. کسی فکر کرده یک فرد ناشنوا چطور باید ارتباط بگیرد؟ نمی‌تواند صحبت کند، اینترنت قطع است، پیامک هم قطع است. اگر نیاز فوری به پزشک، اورژانس یا پلیس داشته باشد، چه کار باید بکند؟».

او به یک خلأ ساختاری اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد: «خدماتی مانند اورژانس و پلیس فقط با تماس تلفنی کار می‌کنند، یعنی یک فرد ناشنوا به‌تنهایی نمی‌تواند از آنها استفاده کند. وقتی پیامک هم قطع شود، حتی نمی‌تواند به دیگران اطلاع بدهد». به گفته او، این مسئله از سطح حقوق شهروندی نیز فراتر می‌رود و نیازمند راه‌حل فوری است: «باید نهادی مثل بهزیستی یک سیستم چت داخلی ایجاد کند تا افراد ناشنوا بتوانند در چنین شرایطی ارتباط بگیرند؛ هم برای نیازهای ضروری و هم برای ارتباط با جامعه و دسترسی به اطلاعات درست».

میناسیان در پاسخ به این پرسش که اگر تصمیم‌گیران کشور روبه‌روی او بنشینند، چه خواهد گفت، بیان کرد: «اینترنت برای افراد دارای معلولیت مثل هواست». او در پایان به پیامدی اشاره می‌کند که کمتر دیده می‌شود: «در دوران قطع اینترنت، انزوا، دوری از آموزش، ارتباط و اشتغال، افکار خودکشی افزایش پیدا می‌کند. آماری ندارم، اما می‌دانم که ما فقط با تعداد محدودی، شاید حدود یک درصد از افرادی که آسیب‌پذیرتر هستند ارتباط را حفظ می‌کنیم تا این ارتباط قطع نشود».

دنیایی که تاریک‌تر می‌شود

تماس تصویری هنوز وصل نشده است. برای خیلی‌ها این فقط یک اختلال فنی است، یک گزینه که موقتا از کار افتاده. اما برای او، یعنی قطع‌شدن زبان: «ما با تصویر حرف می‌زنیم. وقتی تماس تصویری نیست، یعنی هیچ راهی برای ارتباط نداریم».

این جمله را یک فرد ناشنوا می‌گوید. جمله‌ای که شاید ساده به نظر برسد، اما معنایش چیزی شبیه حذف‌شدن از جهان است. چند کیلومتر آن‌طرف‌تر، یک دانشجوی نابینا حتی یک صفحه از کتابش را هم نمی‌تواند بخواند. نه چون وقت ندارد، نه چون انگیزه‌اش را از دست داده، بلکه چون ابزارش از کار افتاده است. او می‌گوید: «تا قبل از این، کتاب را اسکن می‌کردیم، نرم‌افزار می‌خواند، ما هم درس می‌خواندیم. الان... حتی یک ورق هم نمی‌توانم بخوانم». قطع اینترنت برای خیلی‌ها کندشدن کارهاست اما برای بعضی‌ها، توقف زندگی.

یکی دیگر از محورهای اصلی آسیب در قطع اینترنت برای افراد دارای معلولیت، اشتغال است. این افراد در جامعه ایران به شکل برابر شانس به دست آوردن شغل‌های مختلف را مانند دیگر افراد ندارند و همیشه معلولیت آنها قضاوت می‌شود

جدول ۵۲۹۸ طراح: بیژن کورانی

افقی:

۱- تابلویی با تکنیک کلاژ اثر پیکاسو- شریف- شب‌زنده‌داری ۲- از پوشاک زنانه- پدر- از خوراکی‌های سنتی کرمان ۳- اسب سرخ و سفید- فیزیک‌دان نوبل‌برده دانمارکی که مدل مدرن ساختار اتم به نام او ثبت شده است ۴- غربال- آویخته- نژاد ایرانی ۵- طوق آهنی که به گردن زندانیان بندند- شهری در هندوستان- آرایش صورت بازیگران- روستای ییلاقی شمال غرب تهران ۶- ارمغان- بلندقامت- توبه‌اش مرگ است ۷- از درجات نیروی دریایی- امپراتور دیوانه روم باستان ۸- ارتش قدیم- سیاره همسایه زمین و عطارد- اتاق ریلی ۹- از طایفه‌های بلوچ ایران- جریده ۱۰- گودال عمیق- پانصدهزار- بوکردن ۱۱- سرود دسته‌جمعی- ماه هشتم- هدیه- نشانه مفعولی ۱۲- سنگ چخماق- سزاوارتر- گونه ۱۳- یاری‌رساننده به آسیب‌دیدگان- سمبل ۱۴- بی‌حیا- مجموعه‌داستانی نوشته جمال میرصادقی- مستبد ۱۵- پیشرفته و مدرن- نهی‌کننده- بی‌مذهب

عمودی:

۱- مفقود- از عناصر اصلی هنر کاریکاتور- کشیدن ماشه اسلحه ۲- هنگام ورود به جایی گفته می‌شود- فتنه‌انگیزی- چهره ۳- ساز ناصر فرهنگ‌فر- چاشنی‌های غذایی- خوشحالی و سرور ۴- داروی بی‌هوشی- تخت پادشاهی- امتحان ۵- رفع ابهام- پیوسته، پیاپی ۶- واحد نظامی شامل سه گروهان- جاده ریل‌گذاری‌شده ۷- خباز- از القاب اشرافی اروپا- زنگ گردن شتر ۸- پیشانی- نام اختصاری پلیس راهنمایی و رانندگی- واقف و مطلع ۹- راه آذری- از سبزی‌های خوردنی- دوچرخه مسابقه‌ای ۱۰- نفرت- عقب هر چیز ۱۱- قطع‌کردن- از باشگاه‌های فوتبال ایتالیا ۱۲- سالنامه- یار ژولیت- جان دارد و جان شیرین خوش است ۱۳- فریاد شادی- شهادت- سنگ قپان ۱۴- هواپیمای سریع- صادق و بی‌ریا- نجار ۱۵- استفاده از مواد نیروزا در مسابقه- سبزی خوشبو- حرف پیروزی

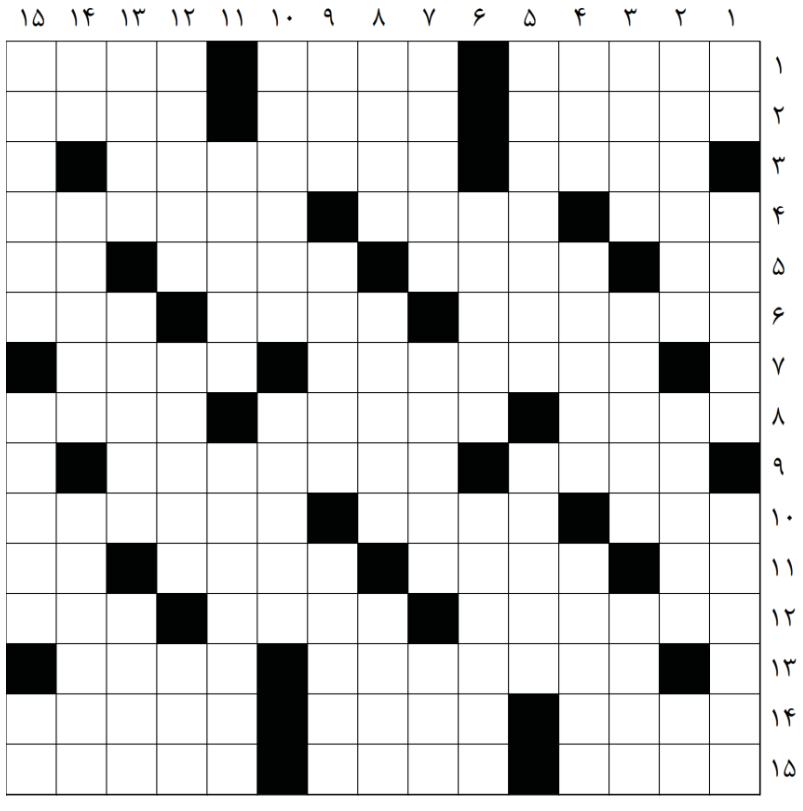

حل سودوکو ۴۲۹۳

۲	۳	۷	۵	۴	۹	۱	۶	۸
۱	۸	۵	۲	۷	۶	۴	۳	۹
۶	۴	۹	۱	۸	۳	۵	۲	۷
۳	۲	۱	۶	۹	۸	۷	۴	۵
۴	۵	۶	۳	۱	۷	۹	۸	۲
۷	۹	۸	۴	۵	۲	۶	۱	۳
۵	۷	۳	۸	۶	۱	۲	۹	۴
۹	۶	۲	۷	۳	۴	۸	۵	۱
۸	۱	۴	۹	۲	۵	۳	۷	۶

۵	۸	۹	۳	۴	۲	۶	۱	۷
۴	۷	۳	۱	۵	۶	۲	۸	۹
۱	۶	۲	۷	۸	۹	۴	۵	۳
۹	۳	۷	۸	۱	۴	۵	۶	۲
۶	۲	۱	۵	۹	۳	۷	۴	۸
۸	۵	۴	۶	۲	۷	۹	۳	۱
۲	۱	۵	۴	۷	۸	۹	۳	۶
۳	۹	۸	۲	۶	۵	۱	۷	۴
۷	۴	۶	۹	۳	۱	۸	۲	۵

حل جدول ۵۲۹۷

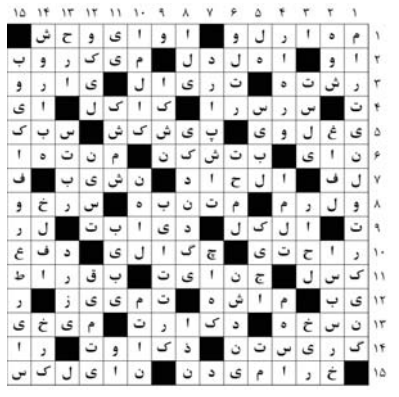

سودوکو سخت ۴۲۹۴

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۸	۲	۵				
	۵				۴	۹		
				۳	۹		۶	
۱	۷	۳						۶
۲						۳	۸	۷
	۸		۴	۷				
		۱	۵				۷	
				۹	۶	۲		

سودوکو ساده ۴۲۹۴

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۳			۹		۸	۵		۴
		۴	۳				۷	۹
۹				۴	۷	۱	۳	
	۸				۶			
	۱	۵				۷		
			۱				۸	
	۳	۱	۸	۲				۷
۸	۴				۱	۲		
۶		۷	۴		۵			۸